

H. NAGY PÉTER

Lokális opusok

Nem az irodalommal kezdem. De még csak nem is az új folyóirattal, melybe ez a szöveg készül. Bemelegítésképpen elmondom, miért szeretem a görög szigetvilágot, s ez persze később fontos lesz.

Amikor először jártam Görögországban (majd' két évtizeddel ezelőtt) hátizsákos turistaként, Kréta felé tartva hallottam egy, a hasonszőrű fiatalok körében elterjedt szállóigérőt, mely szerint „Görögország Pireusznál kezdődik.” Ez alatt azt értették, hogy a szigetvilág radikálisan különbözik az ország szárazföldi részétől. Igazuk volt.

Miről is van szó konkrétan? Az elmúlt években kb. 20 szigeten jártam, ily módon meggyőződhettem róla, hogy ahány sziget (s ezekből ott rengeteg van) annyiféle „világból” tevődik össze az, amit Görögországnak nevezünk. Bár természetes határokról van szó, mindez olyan kulturális sokszínűséget jelent, ami egyedülálló. Minden szigetnek megvan a maga identitásképző hagyománya, sajátos, csak rá jellemző arculata. Azokon a területeken pedig, ahol a turizmus még nem alakította át a helyi viszonyokat, a szóban forgó egyediség még nyilvánvalóbb.

Miért érdekes ez? Úgy gondolom, hogy egy olyan jelenségre világít rá, amit érdemes szem előtt tartanunk, ha kultúráról beszélünk. A globalizációnak köszönhetően valóban megfigyelhető bizonyos tendenciák egységesítő jellege. Ül be egy kávézóba Bécsben, majd ül be egy másikba Sidney-ben, azt fogod érezni az utóbbiban, hogy akár az előbbiben is ülhetsél. Ez azonban a dolognak csak az egyik oldala. A másik azzal van összefüggésben, hogy ugyanakkor vannak olyan jelenségek is, melyek felcserélhetetlenek. (Erre példa a görög szigetvilág.) Éppen ezért a globalizáció mellett az is tapasztalható, hogy nő a kereslet a helyi jellegzetességek iránt.

Talán nem kell arra külön felhívni a figyelmet, hogy ez a kettősség bonyolult dinamikát eredményez, komponensei nem csak szemben állnak egymással, de erősítik is egymást. Sok-sok regionális kultúrtermék pl. éppen a globalizációnak köszönhetően adhat hírt magáról és terjedhet el a köztudatban. De ami most számunkra fontosabb, az annak elismerése, hogy a lokális iránti érzék nem egyenlő a globális érték devalválásával. Ahogyan a lokális sem önértéket képvisel ebben a szemléletben, hanem egy (vagy több) adottságot, amit fel lehet tölteni értékekkel. (Ahogyan ezt a görögök teszik az egyes szigeteken; és ahogyan a határon túli magyarok is tehetik a saját régiójukban.) A területi elvet ugyanebben a kontextusban gondolom működőképesnek.

Ezek után rátérhetünk tulajdonképpen témánkra, hiszen az imént mondottak részben már az *Opusra* is vonatkoztathatók, amennyiben az a szlovákiai magyar írók folyóirataként (tehát egy lokális orgánusként) határozza meg önmagát. Az olvasónak egyelőre elég annyit tudnia erről a most induló lapról, hogy megjelenésével a Szlovákiai Magyar

Írók Társaságának régi terve válik valóra. Az egyes számok azonban – természetesen – nem csak a tagságnak készülnek, ahogy nem csak a tagok írják a lapfelületet kitöltő szövegeket sem. Ugyanakkor az *Opus* kísérletet tesz arra, hogy a lokális és a globális erővonalakat – s itt már esztétikai értékekről van szó – egyensúlyban tartsa. Ilyen értelemben a szlovákiai magyar kultúrát nem választja le annak (közvetlen és világirodalmi) kontextusáról, de hangsúlyossá teszi a lokális értékek legitím beszédképességét.

Mindezt a lapszerkezet is támogatja, mely blokk-kombinációra épül. Az aktuális számokba kerülő rovatok vándorolni fognak az évi 6 szám között¹, újabb és újabb blokkok, tömbök bukkannak majd fel, míg az állandóan ismétlődő rovatok biztosítják a lapstruktúra folytonosságát. Csak néhány példa: a költészeti szerepjátékokra épülő *Maszkok* című rovat valószínűleg nem fog megjelenni minden számban, a szépirodalmi rovat és a tanulmányokat, kritikákat tartalmazó rovat azonban igen. Az ideiglenes blokkok (mint amilyen a *Slipstream*), más tematikáknak adják majd át a helyüket, míg a következő számban debütáló Fiatal Írók Rovata lehetőleg folyamatosan megjelenési lehetőséget kínál a kötettel még nem rendelkező, tehetséges alkotóknak. Emellett minden számot egy olyan képzőművész alkotásaival illusztrálunk (Juhász R. József válogatásában), aki térségünkhöz kötődik, de művei nem pusztán helyi érdekességek; Hushegyi Gábor pedig minden számban röviden bemutatja az adott alkotót. Terveink szerint egy olyan melléklettel is bővül majd a lap, amely adatbázisszerűen tartalmazza a Szlovákiában megjelenő magyar nyelvű irodalom paramétereit. És mindezek mellett sok egyéb más is várható (tájékoztató jellegű szövegek, rendezvényismertető, vitaanyagok, interjúk stb.). A többi menet közben kiderül...

Főszerkesztőként azzal bocsátom útjára az *Opust*, hogy remélhetőleg olyan kiadvánnyal gazdagodik a paletta, amely nem a szellemi-kulturális bezárkózást fogja reprezentálni. Ugyanakkor – a szlovákiai magyar írók folyóirataként – elbúcsúztatja azt a beidegződést, mely szerint a kisebbségi diszkurzus egyben marginális is. Hiszen az a szemlélet, amely a lokálishoz az értéktelent társítja, idejétmúlt. A szerkesztői ideológia ezzel itt ki is merül, beszéljenek az opusok...